

Izjava za javnost pogajalskih partnerjev za kolektivno pogodbo gradbenih dejavnosti

VERJAMEMO, DA BO VLOŽEN TRUD OBEH POGAJALSKIH STRANI ZA PODPIS NOVE KOLEKTIVNE POGODBE GRADBENIH DEJAVNOSTI PRINESEL SADOVE TAKO PODJETJEM KOT ZAPOSLENIM

Namen kolektivnega dogovarjanja je, da vsaka pogajalska stran v tem procesu nekaj pridobi v korist svojih članov. Samo pod tem pogojem je pripravljena vložiti svoj napor v pogajanja in na koncu prevzeti tudi zavezo za spoštovanje sprejetega dogovora. Tekom pogajanj za Kolektivne pogodbe gradbenih dejavnosti (KPGD) se je izkazalo, da je prostor za kolektivno dogovarjanje v gradbeništvu, kot ga omogočajo delovna zakonodaja (ZDR in Zakon o Kolektivnih pogodbah) in razmere na slovenskem trgu gradbeništva, za kvalitetno kolektivno dogovarjanje izjemno omejen tako za delodajalce kot za delojemalce.

Zato ni bilo nepričakovano, da so bila po odpovedi KPGD s strani delodajalcev 12. 12. 2013, kolektivna pogajanja za obe pogajalski strani izjemno zahtevna in z visokim tveganjem neuspeha. Pogajanja so trajala skoraj dve leti. Pogajalski skupini delodajalcev in sindikata sta se sestali kar 42 krat, poleg tega je bila tu še množica internih poročanj in posvetovanj s specializiranimi strokovnjaki pri posameznih pogajalskih partnerjih. Skupni porabljen čas vseh udeležencev v pogajanjih ocenjujemo na 3000 ur. Gre za visok vložek in upravičeno se postavlja vprašanje ali se bo udeležencem povrnil.

Razmere za pogajanja za novo KPGD so bile, po odpovedi kolektivne pogodbe s strani delodajalcev leta 2013, izjemno neugodne. Panoga je bila peto zaporedno leto v intenzivnem padanju obsega posla in krčenju števila zaposlenih. Od začetka krize do danes je v Sloveniji propadalo oz. bilo ukinjenih preko 7.500 gradbenih družb, kar je več kot je znašalo število vseh gradbenih družb v letu 2014 (7.424) in preko 11.500 SP-jev, kar prav tako presega njihovo skupno število v letu 2014 (10.607). Propadlo je 22 od 30-tih največjih gradbenih (pri tem kar osem od prvih desetih največjih podjetij) in delo je do leta 2014 trajno izgubilo preko 35.000 zaposlenih od skupno 88.000-tih zaposlenih v letu 2008. Tako negativnih učinkov krize nismo beležili v nobeni gospodarski panogi še manj v ostalih sektorjih.

Gradbeništvo v Sloveniji je, zaradi neustrezno urejenih razmer na domačem trgu, panoga z visoki tveganji, ki s seboj nosijo tudi povečana socialna tveganja. Država z neomejeno zakonsko deregulacijo panoge, delovanjem njenih institucij, načinom javnega naročanja, sprejemanjem neobičajno nizkih ponudb in neuravnoveženim prenosom pogodbenih tveganj na izvajalce in podjetja v gradbenih verigah, je eden glavnih povzročiteljev tveganj. S svojim obsegom naročil namreč predstavlja preko 60% trga gradbeništva. Izjemni dinamiki zapiranja gospodarskih družb (povprečno 15,7% celotne populacije letno) se pridružuje še intenzivnejša dinamika njihovega odpiranja (povprečno 18,2% celotne populacije letno). Število gradbenih podjetij se je od predkriznega obdobja povečalo že za več kot 20%, kar kaže že na kaotične razmere.

Po neurejenih razmerah v gradbeništvu žal Slovenijo prepoznavajo tudi že v tujini, saj so se ekscesni primeri praks neplačevanja zaposlenih s strani neodgovornih slovenskih podjetij v panogi pojavili tudi tam. Takšne razmere dodatno znižujejo že tako nizek ugled panoge in odvrčajo mlade, da bi, kljub veliki krizi zaposlovanja, vstopali v gradbene poklice.

Dodana vrednost na zaposlenega gradbenih družbah je leta 2014 znašala 27.418 € na zaposlenega in je 33% nižja, kot znaša v predelovalnih dejavnostih in je nominalno nižja kot je bila leta 2008. Plače so bile z 1.192€ bruto med najnižjimi med vsemi dejavnostmi po SKD, nižje so bile le še v turizmu. Nominalno so bile celo nižje kot v letih 2010, 2011 in 2012 in za le za malenkost (0,3%) višje kot leta 2013. Toda delež stroškov dela v dodani vrednosti je v preteklih letih celo naraščal in je leta 2014 znašal kar 72,4% kar je posledica predvsem padanja cen v gradbeništvu in nadaljevanja cenovne vojne zaradi pomanjkanja del in projektov.

Izjemno slabe napovedi razmer na slovenskem trgu gradbeništvu v letih 2016 in 2017 saj se nam, glede na izjemno znižan obseg podpisanih pogodb prvih desetih mesecev letošnjega leta, obeta celo največji letni padec obsega del v gradbeništvu od začetka gospodarske krize naprej, so še dodatno omejila pričakovanja pogajalcev.

Toda pogajalski partnerji smo dokazali, da je tudi v takšnih razmerah, sodelovanje v socialnem dialogu možno in da prinaša rezultate. Še bolj pa je pomembno, da je socialni dialog ostal živ in da smo socialni partnerji dokazali, da smo sposobni vzdrževati visoko stopnjo medsebojnega zaupanja in spoštovanja, ki je nujna za soočenje z izzivi, ki stojijo pred slovenskim gradbeništvom. S podpisano KPGD si bomo skupnimi močmi še bolj kot doslej prizadevali, da se na našem trgu gradenj vzpostavijo primerljivi pogoji za podjetja in zaposlene v slovenskem gradbeništvu, kot vladajo v bolj urejenih državah EU.

Ocenjujemo, da so glavne prednosti podpisane pogodbe za delodajalce:

- Ureditev prerazporejenega delovnega časa iz 6 na 12 mesecev
- Postopen prehod iz dodatka za skupno delovno dobo na dodatek za delovno dobo pri zadnjem delodajalcu
- Ureditev projektne dela
- Skrajšanje najdaljšega odpovednega roka
- Ureditev horizontalnega napredovanja na delovnem mestu

Glavne prednosti za delojemalce pa so:

- Izplačila nadomestil za stroške v povezavi z delom
- Večji regres za letni dopust
- Jubilejne nagrade
- Solidarnostne pomoči
- Dodatni dnevi dopusta

Področja nadaljnjega skupnega sodelovanja socialnih partnerjev v gradbeništvu

- Povečana prizadevanja za razširjeno veljavnost KPGD in njeno obvezno upoštevanje v javnem naročanju gradenj.
- Priprava in dogovor za bolj motivacijsko naravnano Tarifno prilogo, ki bo odražala realno ceno dela po posameznih kvalifikacijskih skupinah
- Nadaljevanje aktivnosti za pospešitev postopka za ratifikacijo Konvencije ILO 94 o preprečevanju socialnega dampinga v JN s strani Vlade RS.
- Nadaljevanje prizadevanj za uvedbo paritetnih skladov v gradbeništvu
- Oblikovanje usklajenih zahtev in njihovo uveljavljanje na nivoju države vezanih na položaj podjetij in zaposlenih v panogi.
- Skupno sodelovanje socialnih partnerjev za ureditev razmer na trgu gradbeništvu za večjo vlogo stroke in implementacijo rešitev iz naprednejših držav.
- Spodbujanje pridobivanja znanja zaposlenih in doseganja višje kvalitete v izvajanju

- Vplivanje na državo in ekonomsko politiko, ki mora izkoristiti t.i. proces kvantitativnega sproščanja s strani ECB. V kolikor ne bo dviga povpraševanja ti ukrepi ne bodo dali rezultata v obliki povečane gospodarske rasti in ciljne inflacije pod 2%. Državne investicije lahko pomembno dvignejo gospodarsko rast in preko multiplikatorjev vplivajo tudi na ostalo potrošnjo. Dvignilo bi se tudi zaupanje tako gospodinjstev kot zasebnega sektorja, ki bi s povečanim trošenjem pripomogli k gospodarski rasti in s tem tudi k nižanju stopnje zadolženosti države.

Ljubljana, 14.12.2015

Branko Žiberna
Predsednik UO ZGIGM pri GZS

Lovrenc Krapež
Predsednik Sekcije za gradbeništvo pri ZDS

Dušan Zelenjak
Predsednik SDGD